

Гонтаренко Людмила Олександрівна,

кандидат психологічних наук, доцент,
доцент кафедри психології діяльності в особливих умовах
факультету управління та захисту населення,
Національний університет цивільного захисту України
ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0001-6993-5494>

Єна Поліна Олександрівна,

здобувач вищої освіти другого рівня
факультету управління та захисту населення,
Національний університет цивільного захисту України

РОЛЬ ПІДТРИМКИ ПРЕДСТАВНИКІВ ДЕРЖАВНИХ СТРУКТУР ТА МВС В ПРОЦЕСІ СОЦІАЛЬНОЇ ТА ПСИХОЛОГІЧНОЇ РЕАБІЛІТАЦІЇ ПІДЛІТКІВ НА ДЕОКУПОВАНИХ ТЕРИТОРІЯХ

Внаслідок війни та окупації багато підлітків стикаються з травмуючими подіями, які залишають глибокий слід на їхньому психологічному стані. Підлітковий вік є періодом активного формування особистості, і подібні стресові ситуації можуть негативно вплинути на їх соціальний розвиток та емоційне благополуччя. У зв'язку з цим питання соціальної підтримки взагалі і першого діалогу-спілкування із представниками МВС та державних структур накладає відбиток у сприйнятті їх, як захисників. В процесі психологічної реабілітації є надзвичайно актуальним, оскільки воно відіграє ключову роль у відновленні нормального психічного стану підлітків після пережитих травм.

Соціальна підтримка визначається як багатовекторна мережа взаємодій між особистістю та оточенням, яка надає необхідну допомогу у складних життєвих ситуаціях. Для підлітків на де окупованих територіях, перші зустрічі із МВС та державними структурами та всебічна соціальна підтримка є важливою, оскільки вона надає їм відчуття стабільності, належності та емоційного захисту, що є вирішальним для подолання травматичних наслідків війни [1]. Ця підтримка може походити від сім'ї, друзів, однолітків, вчителів, соціальних працівників і психологів та сприйняття працівників МВС, як безпосередніх захисників.

Звісно тільки пряма і довготривала робота фахівців закладає підґрунтя довіри та можливості працювати із відкритістю після наслідків окупації. Взаєморозуміння і довіра, толерантне ставлення і виважене спрямування до діалогу є запорукою сприйняття оточуючими, відповідності морально-етичним взаєминам людей.

Емоційна підтримка включає надання підліткам можливості поділитися своїми страхами, переживаннями та емоціями. Це забезпечує відчуття розуміння і прийняття з боку оточуючих, що сприяє зниженню рівня тривожності, депресії та ізоляції. Наприклад, групи взаємної підтримки, де підлітки можуть спілкуватися з однолітками, які пережили схожі події, допомагають створити атмосферу довіри та відкритості, що полегшує емоційне вираження.

Практична підтримка полягає в наданні підліткам конкретних ресурсів та можливостей для розвитку і соціальної реінтеграції. Це можуть бути програми групової психотерапії, арт-терапії, спортивні або освітні заходи, які допомагають підліткам повернутися до нормального життя, розвинути нові соціальні навички та знайти нові інтереси [2]. Такі заходи сприяють відновленню почуття контролю над власним життям та допомагають підліткам адаптуватися до нових умов.

Інформаційна підтримка відіграє важливу роль у процесі реабілітації, оскільки надає підліткам та їхнім родинам необхідну інформацію щодо того, як справлятися з психологічними травмами. Наприклад, проведення семінарів, тренінгів та консультацій з психологами може навчити підлітків і їх батьків різним методам подолання стресу, зниження рівня тривожності та розвитку резиліентності [2]. Така підтримка також допомагає підліткам краще розуміти власний психологічний стан та шляхи його покращення.

Соціальна підтримка сприяє розвитку у підлітків адаптаційних механізмів та підвищує їх резиліентність – здатність долати стрес та адаптуватися до нових життєвих умов. Важливо, що соціальна підтримка допомагає знизити ризик розвитку посттравматичного стресового розладу (ПТСР) і сприяє формуванню більш позитивного погляду на майбутнє. Соціальна інтеграція, що відбувається завдяки участі в громадських заходах та програмах, дозволяє підліткам відчувати себе частиною суспільства, що значно покращує їх психологічний стан [3].

Для ефективної реабілітації підлітків важливим є активне залучення державних та громадських організацій, які надають психологічну допомогу та підтримку. Це може включати роботу професійних психологів, соціальних працівників, освітні програми для батьків та вчителів, а також волонтерські ініціативи, які сприяють створенню безпечного середовища для підлітків. Розробка та впровадження таких програм на деокупованих територіях є критично важливою для забезпечення стійкого процесу психологічної реабілітації.

Соціальна підтримка є невід'ємною складовою психологічної реабілітації підлітків, які пережили окупацію. Вона сприяє їх емоційному відновленню, соціальній адаптації та покращенню загальної якості життя.